

Wyniki XV edycji konkursu fotograficznego „Przeglądu Socjologii Jakościowej”

Waldemar Dymarczyk

Tomasz Marcysiak

<https://doi.org/10.18778/1733-8069.21.3.07>

Drogie Czytelniczki i Drodzy Czytelnicy PSJ,

dawno nie było takiego konkursu. Wiele prac, wiele dobrych i bardzo dobrych prac. Trudno było rozstrzygnąć i to stanowiło wyzwanie dla członków jury. Co nas przekonało? Dwie konsekwentnie zaznaczone perspektywy.

Po pierwsze, bardzo indywidualistyczna i emocjonalnie wiarygodna relacja. Świetnie przy tym sfotografowana i skomentowana praca „przybyszki z innego świata” – June Yeung pod tytułem *Fluid Identity: A Selection of an Expat's Self-Portraits in Łódź*. Byliśmy pod wrażeniem. Osobista i świadoma refleksja o swojej tymczasowej Obecności w równie nieoczywistym i podlegającym transformacji Miejscu zaowocowała niebanalną relacją. Autorka eseju nie jest socjolożką, jednak forma i treść komentarzy do zdjęć idealnie wpisują się w nurt interpretacyjny i symboliczny interakcjonizm, i tym bardziej uzasadniają przyznanie Pani June Yeung pierwszego miejsca w naszym konkursie.

Received: 10.05.2025. Verified: 20.05.2025. Accepted: 20.05.2025.

© by the author, licensee University of Lodz – Lodz University Press, Lodz, Poland. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license CC-BY-NC-ND 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Funding information: Not applicable. **Conflict of interests:** None. **Ethical considerations:** The Author assures of no violations of publication ethics and takes full responsibility for the content of the publication.

Drugą perspektywę możemy określić jako społecznie zaangażowaną. Pan Kamil Gralak w swoim eseju pt. *Airbnb to bezdomni lokalsi. Exarchia 2023–24* przeniósł nas w rzeczywistość ateńskiej dzielnicy, gdzie jak w soczewce skupiają się niepokoje i reakcje na kryzysy globalnego świata, splecione z lokalnymi kontekstami. Ta praca uzyskała wyróżnienie.

Gratulujemy nagrodzonym oraz pozostałym uczestnikom konkursu.

Waldemar Dymarczyk
Tomasz Marcysiak

Fluid identity: A selection of an expat's self-portraits in Łódź

Self-portraiture is a unique form of photography where the photographer and the subject are one. This dual role establishes an intimate connection between composition, emotional expression, and conceptual intent, making it a compelling medium for exploring the self and identity. In this series, I use self-portrait photography to engage with the fluidity of identity as it shifts within an unfamiliar environment, shaped by encounters with space, movement, and memory.

Identity is not a fixed essence but a continuous process of negotiation – an interplay between visibility and obscurity, presence and absence. In some images, I deliberately blur or obscure parts of my face, not to erase identity, but to emphasize transition and multiplicity. These self-portraits explore the ambiguous space between detachment and belonging, where the self is shaped through momentary interactions with the surrounding environment.

Globalization has heightened human mobility, making identity an ongoing negotiation between culture, geography, and time. In Łódź – a city both marked by its industrial past and undergoing continuous transformation – abandoned factories, repurposed spaces, and urban voids create an environment where histories overlap with uncertainty. These self-portraits move beyond personal reflection to engage with the evolving cityscape, tracing how identity is negotiated through shifting spaces – ones shaped by the tensions of estrangement and integration.

Situated in central Poland, Łódź had once been a thriving textile hub that attracted workers, entrepreneurs, and migrants, shaping an urban identity that was inherently transient. The collapse of industry in the late 20th century left behind vast architectural remnants of past ambitions, now coexisting with spaces of reinvention. The city's shifting landscape becomes a metaphor for the self in motion, where identity is neither singular nor static, but layered and reconfigured over time. These self-portraits do not simply capture moments; they articulate my own attempts at engaging with unfamiliar surroundings. As the observer, director, and subject of these portraits, I compose a visual dialog between the self and space. Each setting in this series – whether an abandoned textile factory, a bustling train station, or a narrow street – serves as a metaphor for the transient nature of identity.

Photo 1. A miscalculated leap at the Łódź Kaliska platform

Photo 2. Some lights at OFF Piotrkowska

Photo 3. Some invisibles at the Tobacco Park

Photo 4. A Tarnished loom at “Nowa Tkalnia”

Photo 5. A wild animal at the Henryk Grohman Factory

Photo 6. Anonymity in motion and emotion at the Łódź Kaliska underground

Airbnb to bezdomni lokalsi. Exarchia 2023–24

Exarchia (gr. Εξάρχεια, ang. Exarcheia; w wersji spolszczonej także jako Eksarchia) to jedna z centralnych dzielnic Aten. Łatwo trafić do niej przypadkiem, choćby w drodze do Narodowego Muzeum Archeologicznego. Polityczne zaangażowanie jej mieszkańców oraz oznaki ich sprzeciwu wobec rozwoju masowej turystyki widać tu dosłownie na każdym murze.

Exarchia zyskała miano anarchistycznej dzielnicy oraz centrum ateńskich artystów i intelektualistów zaangażowanych w radykalne formy aktywizmu. To tutaj w listopadzie 1973 roku zaczęły się krwawe demonstracje studentów przeciwko juncie wojskowej rządzącej krajem w latach 1967–1974. W grudniu 2008 roku funkcjonariusz policji zastrzelił 15-letniego Alexisa Grigoropoulou w pobliżu Politechniki Ateńskiej, co doprowadziło do największych protestów od zakończenia dyktatury. Demonstracje, które rozpoczęły się na Exarchii, rozprzestrzeniły się po całej stolicy. Po kryzysie finansowym 2008 i 2009 roku oraz postpandemicznej recesji emocje nie stygną. Posterunki policji, banki, urzędy, luksusowe wille, mieszkania wynajmowane turystom oraz inne symbole państwa i kapitalizmu są celami ataków grup anarchistycznych. W pobliżu gwarnych kawiarni nadal można spotkać uzbrojone patrole policji (fot. 1).

Mimo globalizacji i rozwoju turystyki Exarchia próbuje zachować swój artystyczny, służący lokalnej społeczności charakter. Głównym celem aktywistów jest powstrzymanie budowy stacji czwartej linii metra, która ma powstać przy placu Exarchion, dawnym miejscu spotkań, otoczonym przez kameralne kawiarnie. Dla wielu Europejczyków budowa stacji metra w ich dzielnicy byłaby udogodnieniem, ale mieszkańcy tej części Aten mają świadomość, że dogodne połączenie tylko podniosłoby wartość mieszkań wynajmowanych turystom przez portal Airbnb. To z kolei oznacza wyższe czynsze, stopniową gentryfikację i wypieranie obecnych lokatorów do innych dzielnic (fot. 2–4).

Aktywiści z Exarchii organizują wydarzenia o politycznym, antykapitalistycznym, a nawet kulturalnym charakterze. W dzielnicy działało darmowe kino plenerowe, a do dziś popularne są praktyki oparte na ekonomii współdzielenia w duchu ograniczenia konsumpcji. Ściany budynków gęsto pokrywają plakaty informujące o nadchodzących wydarzeniach. Na niektórych z nich można znaleźć zdjęcia nawiązujące do zamieszek z 2008 roku (fot. 5–6).

Obok plakatów głównym środkiem przekazu, z którego korzystają aktywiści, jest graffiti. Na murach pojawiają się: symbol ruchu anarchistycznego, antynazistowskie hasła, pięcioramienne gwiazdy symbolizujące ruch komunistyczny, a nawet sierp z młotem z flagi ZSRR. Lokalną identyfikację podkreślają widoczne w centrum dzielnicy barwy klubu piłkarskiego AEK Ateny (fot. 7–8).

Na plakatach i graffiti nadal widnieją motywy związane z krytyką działań policji. W sierpniu 2019 roku w dzielnicy przeprowadzono serię eksmisji imigrantów zamieszkujących prowadzone przez aktywistów skłoty. Na plakatach przeciwko przejmowaniu mieszkań przez fundusze inwestycyjne można zobaczyć zdjęcie przedstawiające policjantów stojących naprzeciw demonstrantów (fot. 9).

Sprzeciw wobec globalnej turystyki i kapitalizmu nie oznacza, że Exarchia pozostaje zamknięta na problemy światowe, skupiając się na ochronie własnej społeczności. Opuszczone nieruchomości w tej części Aten są domem dla uchodźców z krajów bliskowschodnich, a lokalne organizacje angażują się w niesienie im pomocy. Krytyka polityki Izraela wobec Palestyny była tu słyszalna jeszcze przed wydarzeniami z 7 października 2023 roku (fot. 10).

Pamięć o lokalnych wydarzeniach przeplata się z wyrazami solidarności wobec mieszkańców innych krajów. Tablica upamiętniająca Berkina Elvana, czternastoletniego mieszkańca Stambułu, który w 2013 roku został poważnie ranny podczas demonstracji, znajduje się tuż obok miejsca pamięci postrzelonego w 2008 roku Alexisa Grigoropoulou, 15-letniego atenczyka. Obaj zmarli w wyniku obrażeń doznanych podczas policyjnych interwencji (fot. 11).

Obok politycznych, często skrajnie antysystemowych haseł, Exarchia słynie z niespotykanych w innych częściach Aten instalacji artystycznych (fot. 12–14).

Ateńska Exarchia to wyjątkowy przykład miejsca, gdzie ślady regionalizmu manifestują się poprzez sztukę uliczną, aktywizm społeczny i polityczny oraz działania wspierające lokalną społeczność. Mieszkańcy dzielnicy aktywnie przeciwdziałają gentryfikacji oraz negatywnym skutkom masowej turystyki, adaptując jednocześnie elementy globalnych ruchów społecznych, takich jak solidarność z uchodźcami czy krytyka kapitalizmu. Wizualne ślady tych działań, takie jak graffiti, plakaty czy instalacje artystyczne, są nośnikami lokalnej tożsamości oraz świadectwem jej interakcji z wyzwaniami współczesności.

Zdjęcia wykonano w lutym 2023 oraz w lutym i grudniu 2024 roku.

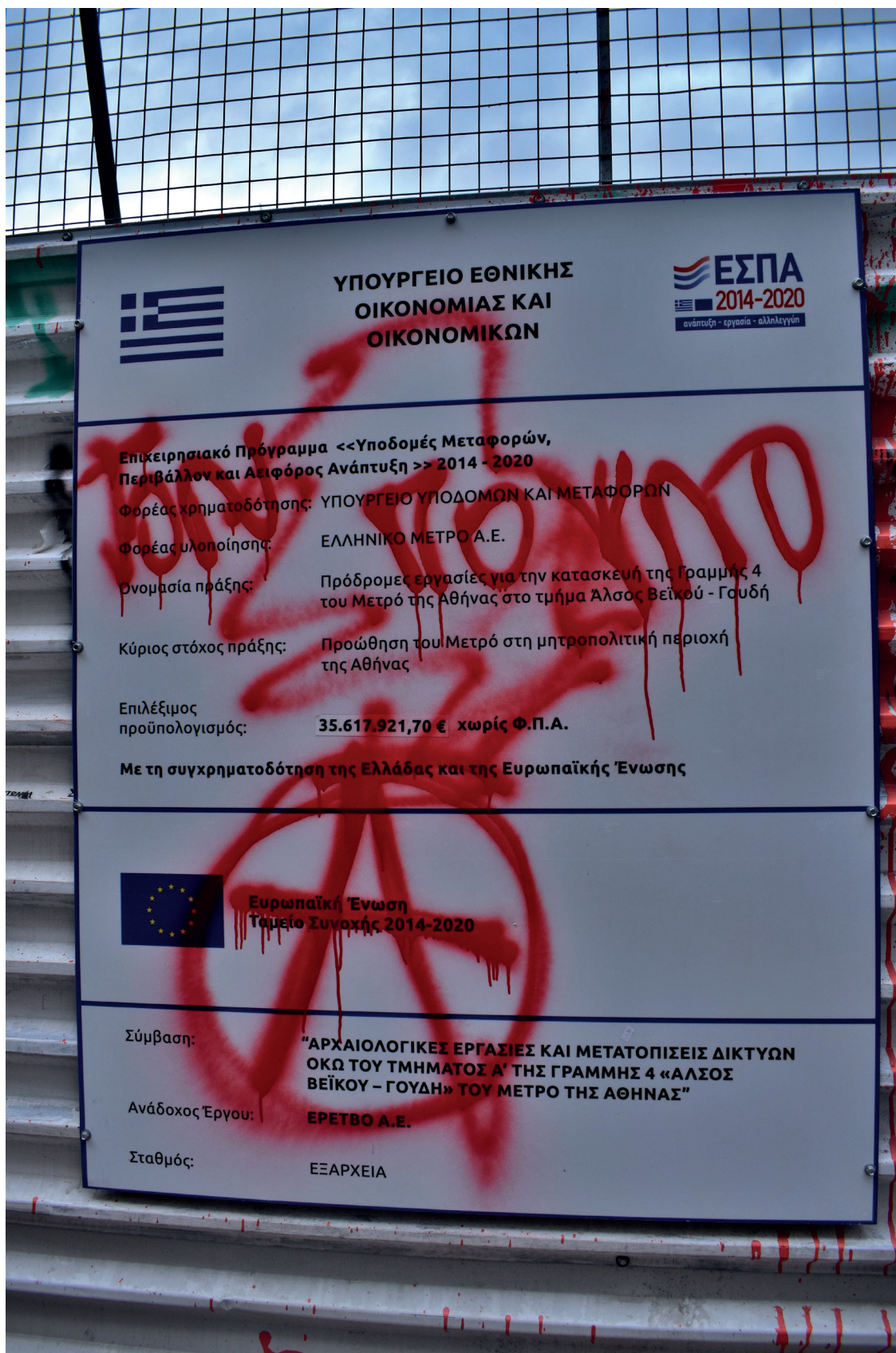
Fot. 1

Fot. 2

Fot. 3

Fot. 4

Fot. 5

Fot. 6

Fot. 7

Fot. 8

Fot. 9

Fot. 10

Fot. 11

Fot. 12

Fot. 13

Fot. 14

